Euroopa Parlament
2024-2029

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2025/0101(COD)

26.9.2025

***I
RAPORTI PROJEKT

mis käsitleb ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348 liidu tasandil turvaliste päritoluriikide loetelu kehtestamise osas
(COM(2025)0186 – C10-0069/2025 – 2025/0101(COD))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Alessandro Ciriani

Kasutatud tähised

*	nõuandemenetlus
***	nõusolekumenetlus
***I	seadusandlik tavamenetlus (esimene lugemine)
***II	seadusandlik tavamenetlus (teine lugemine)
***III	seadusandlik tavamenetlus (kolmas lugemine)

(Märgitud menetlus põhineb õigusakti eelnõus esitatud õiguslikul alusel.)

Õigusakti eelnõu muudatusettepanekud

Kahes veerus esitatud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Välja jäetav tekst on märgistatud vasakpoolses veerus ***paksus kaldkirjas***. Teksti asendamine on märgistatud mõlemas veerus ***paksus kaldkirjas***. Uus tekst on märgistatud parempoolses veerus ***paksus kaldkirjas***.

Iga muudatusettepaneku päise esimene ja teine rida osutavad läbivaadatava õigusakti eelnõu asjaomasele tekstiosale. Kui muudatusettepanek puudutab kehtivat õigusakti, mida õigusakti eelnõus soovitakse muuta, märgitakse päises lisaks kolmandale reale viide kehtivale õigusaktile ja neljandale reale viide muudetavale sättele.

Konsolideeritud tekstina esitatud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Uued tekstiosad on märgistatud ***paksus kaldkirjas***. Välja jäetud tekstiosad on tähistatud sümboliga ▌ või läbi kriipsutatud. Teksti asendamise puhul on uus tekst märgistatud ***paksus kaldkirjas*** ja asendatav tekst kustutatud või läbi kriipsutatud.
Erandina ei tähistata teenistuste tehtud puhtalt tehnilist laadi muudatusi lõpliku teksti vormistamiseks.

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT 5

SELETUSKIRI 13

EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT

mis käsitleb ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348 liidu tasandil turvaliste päritoluriikide loetelu kehtestamise osas
(COM(2025)0186 – C10-0069/2025 – 2025/0101(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2025)0186),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikli 78 lõike 2 punkti d, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C10-0069/2025),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

– võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 60,

– võttes arvesse inimõiguste allkomisjoni arvamust,

– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A10-0000/2025),

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 6

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(6) Euroopa Ülemkogu on andnud ELi kandidaatriikidele selle staatuse Euroopa Komisjoni soovituse alusel ühehäälse otsusega. Eelkõige ELi liikmesuse poliitiliste kriteeriumide osas on leitud, et ELi kandidaatriigid on teinud edusamme selliste institutsioonide stabiilsuse saavutamisel, mis tagavad demokraatia, õigusriigi, inimõigused ning vähemuste austamise ja kaitse. Seetõttu võib järeldada, et neid kolmandaid riike, millele on antud ELi kandidaatriigi staatus, tuleks käsitada turvaliste päritoluriikidena, välja arvatud juhul, kui on täidetud järgmised tingimused: tsiviilisiku elu või isikupuutumatust mõjutab riigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tõsine ja individuaalne oht kogeda juhuslikku vägivalda; riigi tegevuse tõttu on vastu võetud piiravad meetmed Euroopa Liidu toimimise lepingu viienda osa IV jaotise tähenduses***; või*** kogu ELis on heaks kiidetud varjupaigataotluste määr asjaomasest riigist pärit taotlejate puhul kõrgem kui 20 %.	(6) Euroopa Ülemkogu on andnud ELi kandidaatriikidele selle staatuse Euroopa Komisjoni soovituse alusel ühehäälse otsusega. Eelkõige ELi liikmesuse poliitiliste kriteeriumide osas on leitud, et ELi kandidaatriigid on teinud edusamme selliste institutsioonide stabiilsuse saavutamisel, mis tagavad demokraatia, õigusriigi, inimõigused ning vähemuste austamise ja kaitse. Seetõttu võib järeldada, et neid kolmandaid riike, millele on antud ELi kandidaatriigi staatus, tuleks käsitada turvaliste päritoluriikidena, välja arvatud juhul, kui on täidetud ***mõni järgmistest tingimustest***: tsiviilisiku elu või isikupuutumatust mõjutab riigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tõsine ja individuaalne oht kogeda juhuslikku vägivalda***, välja arvatud juhul, kui oht esineb üksnes konkreetses geograafilises piirkonnas ja tsiviilisik võib riigi mõnes muus osas kaitstud olla***; riigi tegevuse tõttu on vastu võetud piiravad meetmed Euroopa Liidu toimimise lepingu viienda osa IV jaotise tähenduses***, mis mõjutavad põhiõigusi ja -vabadusi ning on asjakohased kolmanda riigi käsitamisel turvalise päritoluriigina;*** kogu ELis on heaks kiidetud varjupaigataotluste määr asjaomasest riigist pärit taotlejate puhul kõrgem kui 20 %.

Or. en

Muudatusettepanek 2

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 6 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(6a) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaoline kohaldamine kõigis liikmesriikides, tuleb võtta kasutusele selge ja kooskõlastatud mehhanism, et teha kindlaks, millisel juhul ei tohiks liidu kandidaatriiki enam käsitada turvalise päritoluriigina. Õiguskindluse tagamiseks peaks komisjon asjaomaseid asjaolusid korrapäraselt ja objektiivselt hindama ning edastama vajaduse korral oma järeldused liikmesriikidele ametliku teatisega. Teatis peaks üldsusele kättesaadav olema ja jõustuma kogu liidus ühetaoliselt alates kindlaksmääratud kuupäevast.

Or. en

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 11

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(11) India kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitavad üheksa liikmesriiki Indiat liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Indiast pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 2 %. Riik on ratifitseerinud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. India on põhiseaduslik vabariik ja parlamentaarne demokraatia. Puuduvad märgid India kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub reaalne oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347 artikli 15 tähenduses. Kuigi India kriminaalõiguses on surmanuhtlus ette nähtud ning riik ei ole allkirjastanud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti juurde kuuluvat teist	(11) India kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitavad üheksa liikmesriiki Indiat liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Indiast pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 2 %. Riik on ratifitseerinud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. India on põhiseaduslik vabariik ja parlamentaarne demokraatia. Puuduvad märgid India kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub reaalne oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347 artikli 15 tähenduses. Kuigi India kriminaalõiguses on surmanuhtlus ette nähtud ning riik ei ole allkirjastanud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti juurde kuuluvat teist

fakultatiivset protokolli, mis käsitleb surmanuhtluse kaotamist, ei ole surmanuhtlust pärast 2020. aastat praktikas täide viidud. India on ***ratifitseerinud*** piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni. Indias ei toimu relvastatud konflikti ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.	fakultatiivset protokolli, mis käsitleb surmanuhtluse kaotamist, ei ole surmanuhtlust pärast 2020. aastat praktikas täide viidud. India on ***allkirjastanud*** piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni. Indias ei toimu relvastatud konflikti ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.
	Or. en

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 16

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(16) Kuna Bangladeshis, Colombias, Egiptuses, Indias, Marokos ja Tuneesias ning Kosovos kui liidu potentsiaalses kandidaatriigis puudub üldiselt tagakiusamise või tõsise kahju oht määruse (EL) 2024/1347 tähenduses, nagu näitab ka väga madal heaks kiidetud varjupaigataotluste määr, ***tuleks neid riike*** käsitada liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena.	(16) Kuna Bangladeshis, Colombias, Egiptuses, Indias, Marokos ja Tuneesias ning Kosovos kui liidu potentsiaalses kandidaatriigis puudub üldiselt tagakiusamise või tõsise kahju oht määruse (EL) 2024/1347 tähenduses, nagu näitab ka väga madal heaks kiidetud varjupaigataotluste määr, ***võib järeldada, et need riigid vastavad kriteeriumidele, mille kohaselt*** võib neid riike käsitada liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena. ***See ei piira liikmesriikide võimalust käsitada riigi tasandil muid kolmandaid riike turvaliste päritoluriikidena ega võimalust käsitada määruse (EL) 2024/1348 tulevaste muudatusettepanekute alusel edaspidi veel teisi kolmandaid riike liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena.***
	Or. en

Selgitus

Selleks et säilitada liidu ja selle liikmesriikide paindlikkus muutuvatele oludele reageerimisel, on asjakohane selgitada, et liidu tasandil turvaliste päritoluriikide ühise loetelu koostamine ei välista liikmesriikide võimalust käsitada muid kolmandaid riike oma riigi tasandil jätkuvalt

või edaspidi turvaliste päritoluriikidena, samuti ei välista see uute kolmandate riikide edaspidist lisamist ELi loetellu.

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 18

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(18) Kuna rändeolukord võib kiiresti muutuda ja suureneb surve, mis tuleneb selliste segarändevoogude saabumisest, millest suure osa moodustavad need, kelle võimalus saada rahvusvahelist kaitset, on väike, peaks liikmesriikidel olema võimalik kohaldada määruse (EL) 2024/1348 artikli ***41 lõike 1 punktis j*** sätestatud taotluste läbivaatamise kiirendamise alust varasemast kuupäevast kui kõnealuse määruse kohaldamise üldine kuupäev. See võimaldaks liikmesriikidel rändevoogude muutustele kiiresti ja paindlikult reageerida. Võttes arvesse, et selliste taotlejate taotlused on tõenäoliselt põhjendamatud, võimaldaks nende kiire menetlemine kiirendatud või piirimenetluses varjupaiga- ja rändeasutustel tõhusamalt hinnata tegelikke taotlusi, teha kiiremaid otsuseid ning aidata seeläbi kaasa varjupaiga- ja tagasisaatmispoliitika paremale ja usaldusväärsemale toimimisele, austades täielikult põhiõigusi.	(18) Kuna rändeolukord võib kiiresti muutuda ja suureneb surve, mis tuleneb selliste segarändevoogude saabumisest, millest suure osa moodustavad need, kelle võimalus saada rahvusvahelist kaitset, on väike, peaks liikmesriikidel olema võimalik kohaldada määruse (EL) 2024/1348 ***artikli 42 lõike 1 punktis j*** sätestatud taotluste läbivaatamise kiirendamise alust varasemast kuupäevast kui kõnealuse määruse kohaldamise üldine kuupäev. See võimaldaks liikmesriikidel rändevoogude muutustele kiiresti ja paindlikult reageerida. Võttes arvesse, et selliste taotlejate taotlused on tõenäoliselt põhjendamatud, võimaldaks nende kiire menetlemine kiirendatud või piirimenetluses varjupaiga- ja rändeasutustel tõhusamalt hinnata tegelikke taotlusi, teha kiiremaid otsuseid ning aidata seeläbi kaasa varjupaiga- ja tagasisaatmispoliitika paremale ja usaldusväärsemale toimimisele, austades täielikult põhiõigusi.

Or. en

Muudatusettepanek 6

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 – alapunkt a
Määrus (EL) 2024/1348
Artikkel 62 – lõige 1 – sissejuhatav osa

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
1. Riike, millele on antud liidu	1. Riike, millele on antud liidu

kandidaatriigi staatus, käsitatakse liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena, välja arvatud juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:	kandidaatriigi staatus, käsitatakse liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena, välja arvatud juhul, kui ***nende puhul*** on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

Or. en

Muudatusettepanek 7

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 – alapunkt a
Määrus (EL) 2024/1348
Artikkel 62 – lõige 1 – punkt a

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(a) tsiviilisiku elu või isikupuutumatust mõjutab riigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tõsine ja individuaalne oht kogeda juhuslikku vägivalda;	(a) tsiviilisiku elu või isikupuutumatust mõjutab riigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tõsine ja individuaalne oht kogeda juhuslikku vägivalda***, välja arvatud juhul, kui oht esineb üksnes konkreetses geograafilises piirkonnas ja tsiviilisik võib riigi mõnes muus osas kaitstud olla***;

Or. en

Muudatusettepanek 8

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 – alapunkt a
Määrus (EL) 2024/1348
Artikkel 62 – lõige 1 – punkt b

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(b) riigi tegevuse tõttu on vastu võetud piiravad meetmed Euroopa Liidu toimimise lepingu viienda osa IV jaotise tähenduses;	(b) ***selle*** riigi tegevuse tõttu on vastu võetud piiravad meetmed Euroopa Liidu toimimise lepingu viienda osa IV jaotise tähenduses***, mis mõjutavad põhiõigusi ja -vabadusi ning on asjakohased kolmanda riigi käsitamisel turvalise päritoluriigina, nagu on sätestatud artiklis 61***;

Or. en

Muudatusettepanek 9

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 – alapunkt a
Määrus (EL) 2024/1348
Artikkel 62 – lõige 1 – lõik 1 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Komisjon hindab korrapäraselt, kas mõni punktides a, b või c osutatud asjaoludest kehtib liidu kandidaatriigi puhul. Sel juhul edastab ta liikmesriikidele ametliku teatise ja määrab kindlaks kuupäeva, millest alates asjaomast riiki ei käsitata enam liidu tasandil turvalise päritoluriigina.

Or. en

Selgitus

Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaoline kohaldamine kõigis liikmesriikides ja tagada õiguskindlus, tuleb võtta kasutusele selge ja kooskõlastatud mehhanism, et teha kindlaks, millisel juhul ei tohiks liidu kandidaatriiki enam käsitada turvalise päritoluriigina või millal võib seda pärast peatamist uuesti teha.

Muudatusettepanek 10

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 – alapunkt a
Määrus (EL) 2024/1348
Artikkel 62 – lõige 1 – lõik 1 b (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Komisjon edastab liikmesriikidele ka ametliku teatise, kui ta jõuab järeldusele, et punktides a, b või c osutatud asjaolud enam ei kehti. Sellisel juhul võib alates teatises märgitud kuupäevast hakata riiki uuesti käsitama liidu tasandil turvalise päritoluriigina.

Or. en

Selgitus

Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaoline kohaldamine kõigis liikmesriikides ja tagada

õiguskindlus, tuleb võtta kasutusele selge ja kooskõlastatud mehhanism, et teha kindlaks, millisel juhul ei tohiks liidu kandidaatriiki enam käsitada turvalise päritoluriigina või millal võib seda pärast peatamist uuesti teha.

Muudatusettepanek 11

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 2 – alapunkt a
Määrus (EL) 2024/1348
Artikkel 79 – lõige 2

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
Artikli 59 lõiget 2, artikli 61 lõiget 2 ja artikli 61 lõike 5 punkti b kohaldatakse aga alates määruse (EL).../... [millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348] jõustumise päevast mõiste „turvaline ***kolmas*** riik“ kohaldamise osas vastavalt direktiivi 2013/32/EL artiklitele 36 ja 37 ning mõiste „turvaline ***päritoluriik***“ kohaldamise osas vastavalt direktiivi 2013/32/EL artiklile 38.;	Artikli 59 lõiget 2, artikli 61 lõiget 2 ja artikli 61 lõike 5 punkti b kohaldatakse aga alates määruse (EL).../... [millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348] jõustumise päevast mõiste „turvaline ***päritoluriik***“ kohaldamise osas vastavalt direktiivi 2013/32/EL artiklitele 36 ja 37 ning mõiste „turvaline ***kolmas*** riik“ kohaldamise osas vastavalt direktiivi 2013/32/EL artiklile 38.;

Or. en

SELETUSKIRI

Käesolev ettepanek on strateegiline ja vajalik samm Euroopa Liidu kiireks tugevdamiseks varjupaiga ja rände valdkonnas. Selle eesmärk on tugevdada turvalise päritoluriigi mõiste kohaldamist, sealhulgas turvaliste kolmandate päritoluriikide loetelu koostamisega ELi tasandil ning tuues varasemaks rände- ja varjupaigaleppe teatavate sätete kohaldamist. Eelkõige puudutab see sätteid, mis sisalduvad määruses (EL) 2024/1348, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL (edaspidi „varjupaigamenetluse määrus“), mille kohaldamine algaks praeguse kava kohaselt 2026. aasta juunis.

Lisaks sellele, et ELi tasandil määratakse turvaliseks päritoluriigiks riigid, millele on antud ELi kandidaatriigi staatus, ning II lisas esitatud loetellu kuuluvad täiendavad ELi tasandil turvaliseks peetavad päritoluriigid, nähakse määruse ettepanekus ette võimalus määrata turvaliseks päritoluriigiks riigid, mille puhul tehakse erandeid territooriumi teatavate osade või selgelt määratletud isikute kategooriate puhul, pakkudes seega liikmesriikidele kohalikul tasandil suuremat paindlikkust. Ühtlasi nähakse ette võimalus menetleda kiirendatud või piirimenetluse korras selliste kolmandate riikide kodanike esitatud taotlusi, mille puhul on ELi tasandil rahvusvahelise kaitse andmise otsuste osakaal 20% või väiksem.

Kiiresti muutuvas geopoliitilises ja rändekeskkonnas on liit otsustavalt alustanud suunamuutust rändevoogude juhtimises, loobudes järk-järgult varasemate mudelite ebatõhusatest meetoditest. See uus poliitiline ja õiguslik suund põhineb struktureeritumal, pragmaatilisemal ja järjepidevamal arusaamal, mis vastab pakilistele julgeoleku, tõhususe ja solidaarsuse vajadustele ning kajastab selget tahet anda liidule ühised, kiiresti toimivad ja õiguslikult tugevad vahendid, mis võimaldavad käsitleda rändeprobleeme turvaliselt ja jätkusuutlikult, austades täielikult Euroopa õiguskorra aluspõhimõtteid. Seega on ettepanek kooskõlas põhiõigustega ja järgib ELi põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, sh varjupaigaõigust ja vajadust tagada kaitse välismaalase piirilt tagasi saatmise vastu, nagu on ette nähtud harta artiklitega 18 ja 19.

Seetõttu oleme komisjoni ettepanekuga rahul ja hindame selle strateegilist väärtust, kuna see võimaldab pakti kõige kiireloomulisemaid ja operatiivsemaid sätteid varem rakendama hakata, tugevdades liidu ja selle liikmesriikide suutlikkust asuda kiiremini tegutsema.

Tegevuse kiirendamine võrreldes esialgse ajakavaga tuleneb vajadusest vältida olukorda, kus liidul ja liikmesriikidel puuduvad 2026. aasta juunini piisavad võimalused, ja seda ajal, mil rändesurve ning tagasisaatmise, piirihalduse ja rahvusvahelise kaitse taotluste menetlemisega seotud probleemid nõuavad kiiret ja tõhusat reageerimist. Määruse ettepanekut tuleb vaadelda just sellises kontekstis. Ettepaneku eesmärk on tugevdada turvalise päritoluriigi mõiste praktilist kohaldamist, mis on peamine vahend tõenäoliselt põhjendamatute taotluste läbivaatamise hõlbustamiseks ja kiirendamiseks ning Euroopa varjupaigasüsteemi tõhusamaks ja usaldusväärsemaks haldamiseks.
Seetõttu on väga oluline ettepanek kiiresti läbi vaadata ja heaks kiita, et vältida selle tõhusust vähendavaid viivitusi.
Nagu ülalpool mainitud, nimetatakse ettepanekus liidu tasandil turvalisteks päritoluriikideks ELiga kandidaatriigid ja üks potentsiaalne kandidaatriik (Kosovo) ning veel kuus riiki – Bangladesh, Colombia, Egiptus, India, Maroko ja Tuneesia. Kui rahvusvahelise kaitse taotleja

on pärit turvalisest päritoluriigist, kiirendatakse varjupaigamenetluse määruse kohaselt tema taotluse läbivaatamist ja viiakse see lõpule kuni kolme kuu jooksul. Pealegi, kui taotlejal ei ole veel lubatud liikmesriikide territooriumile siseneda, võib liikmesriik taotluse läbi vaadata piirimenetluses.

Määratud riikide osas pooldame komisjoni otsust lisada turvaliste päritoluriikide hulka riigid, mis on saanud Euroopa Liidu kandidaatriigi või potentsiaalse kandidaatriigi staatuse. Meie arvates on see valik õige ja kooskõlas kehtiva õigusraamistikuga, kuna see ei põhine ainult automaatsel eeldusel, vaid ka Euroopa Liidu Varjupaigaameti (EUAA) tehtud tehnilisel ja mitmetasandilisel analüüsil. Selles analüüsis hinnati põhjalikult iga riigi õiguslikku, institutsioonilist ja põhiõiguste olukorda, sõltumata selle ühinemisprotsessi kulgemisest.

Kohaldatavad kriteeriumid on sätestatud miinimumnõuete määruses (EL) 2024/1347 ja varjupaigamenetluse määruses ning need hõlmavad süsteemse tagakiusamise, tõsise kahju ja inimõiguste struktuursete rikkumiste puudumise kontrollimist. Seega põhineb riikide määramine objektiivsetel, kontrollitavatel ja liidu tasandil ühtlustatud parameetritel, mis on täielikus kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja Euroopa õiguskorra aluspõhimõtetega.

Samas võetakse ettepanekus arvesse edaspidi probleemide tekkimise võimalust, mistõttu on loetelu läbivaatamiseks ette nähtud dünaamiline mehhanism, mis võimaldab muutuvat olukorda arvesse võttes riigi loetellu kuulumise peatada või taastada.
Selleks et tagada määruse ühetaoline kohaldamine kõigis liikmesriikides ja suurem õiguskindlus, peetakse siiski asjakohaseks teha teksti mõned muudatused, et täpsustada loetellu kuulumise peatamise tingimusi ning kehtestada selge ja koordineeritud mehhanism, mis võimaldab kindlaks määrata, millal ei saa liidu kandidaatriiki enam turvaliseks päritoluriigiks pidada või millal võib riigi loetellu kuulumise pärast selle peatamist taastada. Seetõttu oleme seisukohal, et komisjon peaks olulisi asjaolusid korrapäraselt ja objektiivselt hindama ning teavitama liikmesriike ametlikult hindamiste tulemustest. See teade tuleks avalikustada ja sellel peaks olema alates teatavast kuupäevast kogu liidus ühtne mõju.

Samuti nõustume lisas loetletud riikide turvaliseks päritoluriigiks määramisega, kuna see on konkreetne ja vajalik samm tõeliselt ühise, ühtse ja toimiva Euroopa varjupaigasüsteemi loomise suunas. Rõhutame veel kord, et iga riigi loetellu määramine põhineb EUAA tehtud põhjalikul tehnilisel analüüsil, mille aluseks on kvalifitseeritud allikad ja Euroopa määrustes kindlaks määratud objektiivsed kriteeriumid ning mis on läbipaistev ja ligipääsetav, kuna see tehakse parlamendiliikmetele kehtiva korra kohaselt kättesaadavaks ja allikatega on võimalik tutvuda.
Loetellu kantud riike hinnati lähtuvalt nende suutlikkusest tagada struktuurselt tagakiusamise ja tõsise kahju puudumine ning õiguslike ja institutsiooniliste kaitsemehhanismide olemasolu. Turvalisuse eeldust on siiski võimalik iga üksikisiku puhul ümber lükata, järgides individuaalse hindamise põhimõtet ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

Tuleb rõhutada, et turvalise päritoluriigina määratlemine jätab piisavalt ruumi taotluste individuaalseks hindamiseks ja tagab igale taotlejale õiguse oma kaitsetust või ohus olemist tõendada, järgides Euroopa õigusaktides sätestatud tagatisi. Teisisõnu ei kaota ettepanek individuaalse hindamise põhimõtet, vaid põimib selle tõhusamasse süsteemi, mis vähendab kuritarvituste ohtu ja võimaldab suunata ressursid kõige keerukamatele juhtumitele ja kõige kaitsetumas olukorras olevatele inimestele, kes praegu paradoksaalsel kombel kõige rohkem kahju kannatavad. Kiirendatud menetluste kohaldamine ei tähenda varjupaigaõigusest

ilmajätmist, vaid süsteemi ratsionaliseerimist, mida praegu iseloomustab struktuurne ülekoormatus ja aeglus.

Lisaks tuleb rõhutada, et Euroopa Komisjon on palunud EUAA-l keskenduda analüüsis piiratud arvule riikidele, mis on valitud objektiivsete kriteeriumide alusel, sealhulgas taotluste rahuldamise määr alla 5%. See meetod võimaldas kiiresti koostada lühikese loetelu, mis on kasulik protsessi kiireks käivitamiseks. Samas on selge, et see loetelu ei ammenda turvalise päritoluriigi mõiste võimalikku kohaldamisala.
See on lähtepunkt, mida võib muuta ja täiendada, võttes arvesse ka muid asjaolusid, sealhulgas riike, mis on juba mitme liikmesriigi enda loeteludesse kantud.

Kokkuvõttes on ettepanek igakülgselt kooskõlas Euroopa varjupaigasüsteemi reformi strateegilise visiooniga, mille eesmärk on ületada varasem ebatõhusus ja luua mudel, mis põhineb selgetel reeglitel, liikmesriikide koostööl, turvalisusel ja põhiõiguste kaitsel.
Turvaliste päritoluriikide loetelu kiirem vastuvõtmine koos ettepaneku muude osadega on konkreetne samm usaldusväärsema ja tõhusama süsteemi suunas, aga ka tugev poliitiline signaal: liit on valmis tegutsema, et lahendada rändeprobleeme rangelt, inimlikult, tõhusalt ja ettenägelikult.
Selle ettepaneku toetamine tähendab valikut sellise Euroopa kasuks, mis on oma väärtustega paremini kooskõlas, turvaline ja õiglane.
See tähendab operatiivsete lahenduste loomist, mis tugevdavad kodanike usaldust ja liikmesriikide koostööd.